

ПРИВІТ, ДРУЗІ!

Незабаром ви закінчите початкову школу і станете п'ятикласниками і п'ятикласницями. Будете більш самостійними, вправними, дорослими. Розв'язуватимете складніші завдання, зокрема і з математики. Правда ж, хочеться бути й розумнішими? У цьому допоможе вам наш підручник.

Повторюйте, вивчайте нове, учіться розв'язувати життєві задачі, міркуйте над головоломками для неледачих діток, досліджуйте і робіть висновки у проєктній діяльності, перевіряйте себе у підсумкових роботах.

Обіцяємо: буде цікаво і, головне, корисно!

Як орієнтуватись у підручнику? З нашими умовними позначеннями це – легко!

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

- – початок уроку
- – вправи для домашнього виконання
- – вправи підвищеної складності
- – «життєві задачі»
- – «цікаві задачі для діток неледачих»
- – завдання рубрики «Ми – українці!»
- – усні вправи
- – вправи на повторення
- – постав відповідний знак арифметичної дії
- – постав відповідний знак порівняння
- – обчисли «кругові» вирази

Хай наш підручник надійно підготує вас до 5 класу. Щастя вам у навчанні й житті!

*Автор
Видавництво*

УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАЇЬ ЗА 1–3 КЛАСИ

Нумерація чисел першої сотні. Додавання та віднімання двоцифрових чисел без переходу через десяток

- 1.** 1) Яке число в лічбі слідує за числом 18? 27? 39? 98?
2) Яке число передує числу 17? 38? 41? 90?
3) Яке найбільше одноцифрове число ти знаєш? Яке число в лічбі слідує за цим числом? Скільки цифр воно має?
4) Яке найбільше двоцифрове число ти знаєш? Яке число в лічбі слідує за цим числом? Скільки цифр воно має?
- 2.** Запиши числа 40, 19, 9, 27, 23, 45, 17, 29 у порядку спадання.

- 3.** Обчисли та розшифруй назву одного з державних символів України. Для цього накресли в зошиті таку таблицю та запиши замість знаків питання відповідні літери.

A $27 - 20$

П $30 - 10$

O $40 + 30$

P $50 + 1$

20	51	7	20	70	51
?	?	?	?	?	?

- 4.** $27 + 10$ $32 + 11$ $42 - 10$
 $37 - 14$ $21 + 32$ $54 - 13$

- 5.** Випиши та обчисли спочатку вирази на додавання, а потім – на віднімання.

$49 - 13$

$52 + 14$

$37 + 2$

$43 - 21$

$15 + 42$

$85 - 3$

$59 - 40$

$37 + 10$

- 6.** Запиши числа 23, 37, 8, 27, 17, 32, 41, 19 у порядку спадання.

- 7.** Випиши та обчисли спочатку вирази на віднімання, а потім – на додавання.

$43 + 5$

$37 - 14$

$43 + 14$

$49 - 20$

$39 - 6$

$25 + 32$

$39 + 20$

$58 - 17$

 8. Шоколадка коштує 26 грн. Чи можна на 100 грн купити 4 шоколадки?

 9. Олесь назвав деяке число. Марійка додала до нього 8, а Оленка відняла від нього 11. На скільки число, яке отримала Марійка, більше за число, яке отримала Оленка?

Додавання та віднімання з переходом через десяток. Прості сюжетні задачі

 1. Виконай дію.

$37 + 3$

$52 + 8$

$40 - 4$

$50 - 7$

2. Виконай додавання. Перевір додавання відніманням.

$54 + 7$

$48 + 9$

$37 + 8$

$67 + 4$

3. Виконай віднімання. Перевір віднімання додаванням.

$42 - 7$

$38 - 9$

$51 - 4$

$25 - 8$

4. Обчисли кожний вираз кількома способами.

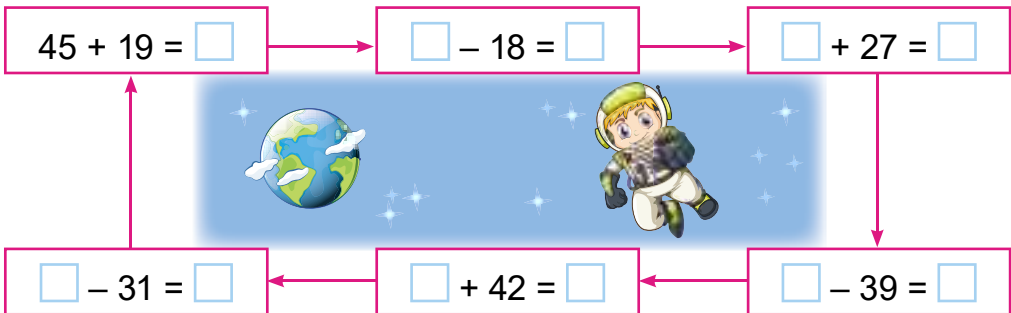
$17 + 45$

$25 - 18$

$48 + 27$

$53 - 19$

 5. Склади та обчисли «кругові» вирази.

6. За тиждень магазин електроніки продав 25 планшетів і 9 ноутбуків. Скільки всього девайсів продав магазин за тиждень?

До задачі склади та розв'яжи дві обернені.

 7. Обчисли та виконай перевірку.

$32 + 8$

$90 - 5$

$74 + 9$

$35 - 18$

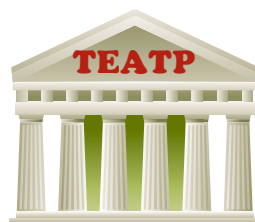
- 8. У театр пішло 22 учні, з них 9 – хлопці. Скільки дівчат пішло до театру? До задачі склади та розв'яжи дві обернені.

Хл. – 9

Дів. – ?

22 уч.

- 9. Лікар прописав хворому приймати по 2 пігулки ліків 3 рази на день протягом 14 днів. Упаковка ліків містить 30 таблеток. Скільки упаковок треба купити на курс лікування?

- 10. Між цифрами 9 9 9 9 постав знаки арифметичних дій так, щоб у відповіді отримати число 100.

**Дія множення. Таблиці множення.
Складені сюжетні задачі**

1. Заміни додавання множенням та обчисли.

$$3 + 3 + 3 + 3$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$7 + 7 + 7$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

- 2. $7 \cdot 8 \bigcirc 9 \cdot 6$ $8 \cdot 10 \bigcirc 9 \cdot 7 + 10$
 $9 \cdot 3 - 10 \bigcirc 3 \cdot 6$ $5 \cdot 5 + 5 \bigcirc 6 \cdot 6 - 6$
 $4 \cdot 5 + 11 \bigcirc 5 \cdot 6$ $(7 + 2) \cdot 3 \bigcirc (4 + 6) \cdot 2$

3. Які два числа треба помножити, щоб отримати 18? 25? 35? 40? Запиши всі можливі рівності.

- 4. Обчисли. Розташуй відповіді в порядку зростання та прочитай прізвище видатного українського письменника. Дізнайся з інтернету про його життєвий та творчий шлях.

Р $5 \cdot 4 + 13$

О $9 \cdot 3 + 8 \cdot 5$

К $10 \cdot (3 + 2) + 11$

А $5 \cdot (4 + 3)$

Н $7 \cdot 2 + 4 \cdot 9$

Ф $7 \cdot 8 - 37$

 5. Сергійко сказав, що добуток двох чисел завжди більший за суму цих чисел або дорівнює їй ($2 \cdot 2 = 2 + 2$), а Наталка сказала, що він помиляється. Хто з учнів має рацію? Наведи приклади.

6. У магазин завезли ящик апельсинів масою 16 кг та 3 ящики мандаринів по 9 кг. Чого завезли більше – апельсинів чи мандаринів? На скільки кілограмів?

 7. Для кожної машини знайди свій гараж.

				
	$7 \cdot 8 + 13$	$37 - 4 \cdot 5$	$9 \cdot 3 + 2 \cdot 6$	
				
	$(9 - 3) \cdot 7$	$9 \cdot 8 - 14$	$4 \cdot 7 + 23$	
				

 8. Майстриня за робочий день розписала 12 писанок, а кожна з двох її учениць – по 9. Скільки всього писанок вони розписали втрьох за робочий день? Розв'яжи задачу діями та виразом.

 9. У Марійки є купюра у 50 грн і 3 монети по 5 грн. Чи вистачить цих грошей, щоб придбати коробку цукерок, яка коштує 62 грн?

 10. Марко та Улянка грають у таку гру: за один хід з купки камінців дозволяється брати 1 або 2 камінці. Виграє той, хто забере останній камінець. Починає гру Улянка. Хто з друзів виграє у разі правильної гри, якщо в купці 5 камінців? 6 камінців?

ЗМІСТ

Частина 1

<i>Привіт, друзі!</i>	3
Узагальнення та систематизація знань за 1–3 класи	4
Нумерація чисел першої сотні. Додавання та віднімання двоцифрових чисел без переходу через десяток	4
Додавання та віднімання з переходом через десяток. Прості сюжетні задачі	5
Дія множення. Таблиці множення. Складені сюжетні задачі	6
Дія ділення. Зв'язок дій множення та ділення. Задачі на множення та ділення	8
Нумерація трицифрових чисел. Розрядні доданки. Порівняння трицифрових чисел	10
Усне додавання та віднімання трицифрових чисел. Складені сюжетні задачі	11
Письмове додавання та віднімання трицифрових чисел. Числові нерівності та нерівності зі змінною	13
Письмове додавання та віднімання трицифрових чисел. Складені сюжетні задачі	14
Множення числа на суму. Множення двоцифрового числа на одноцифрове. Розв'язування задач на спосіб зведення до одиниці	16
Ділення з остачею. Ділення суми на число. Ділення двоцифрового числа на одноцифрове	17
Ділення двоцифрового числа на двоцифрове способом випробувань. Перетворення величин, виражених у двох одиницях найменувань	19
Ділення трицифрових чисел на двоцифрові способом випробувань. Арифметичні дії з іменованими числами	20

Частини. Дроби. Розв'язування рівнянь, у яких праву частину або один з компонентів подано числовим виразом	22
Знаходження частини від числа. Розв'язування рівнянь, у яких один із компонентів подано виразом зі змінною	24
Знаходження числа за величиною його частини. Задачі на різницеве та кратне порівняння	25
<i>Перевір свої досягнення</i>	27

Нумерація багатоцифрових чисел	28
Тисяча. Лічба тисячами	28
Утворення, читання та запис чотирицифрових чисел. Відтворення послідовності чисел у межах 1000	30
Десяток тисяч. Лічба десятками тисяч. Утворення, читання та запис п'ятицифрових чисел	32
Утворення, читання та запис п'ятицифрових чисел. Відтворення послідовності чисел у межах 100 000	34
Сотня тисяч. Лічба сотнями тисяч. Мільйон. Утворення, читання та запис шестицифрових чисел	36
Утворення, читання та запис шестицифрових чисел. Відтворення послідовності чисел у межах 100 000	39
Кут. Види кутів	40
Задачі з буквеними даними	43
Розряди чисел. Розрядний склад багатоцифрового числа	45
Розряди та класи чисел. Розрядний склад багатоцифрового числа	47
Розкладання чисел на розрядні доданки. Утворення багатоцифрових чисел із розрядних доданків	49
Визначення загальної кількості одиниць певного розряду в числі	51
Порівняння багатоцифрових чисел	52
Задачі на знаходження невідомого за двома різницями	54
Круг і коло	56

Письмове додавання та віднімання багатоцифрових чисел на основі нумерації	59
Множення та ділення на 10, 100, 1000, 10 000 і 100 000	60
Письмове множення та ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове число на основі нумерації	62
Задачі на знаходження четвертого пропорційного	63
<i>Перевір свої досягнення</i>	66

Одиниці вимірювання величин.

Додавання та віднімання багатоцифрових чисел	67
<i>Навчальний проєкт «Традиційні системи мір»</i>	67
Одиниці вимірювання довжини. Співвідношення між ними	67
Одиниці вимірювання маси. Співвідношення між ними	69
Одиниця вимірювання місткості	71
Одиниці вимірювання часу. Співвідношення між ними	73
Перетворення величин, виражених у двох одиницях найменувань	75
Порівняння іменованих чисел	76
Вимірювання величин. Вибір доцільної мірки для вимірювання величини	78
Проміжки часу. Співвідношення між ними	80
Прості задачі на обчислення тривалості, дати початку та завершення події	82
<i>Навчальний проєкт «Використання знань про співвідношення між величинами»</i>	84
Дія додавання. Закони додавання. Додавання на основі нумерації багатоцифрових чисел	85
Дія віднімання. Властивості віднімання. Віднімання на основі нумерації багатоцифрових чисел	87
Письмове додавання багатоцифрових чисел	88
Письмове додавання багатоцифрових чисел. Додавання кількох доданків	89

Письмове віднімання багатоцифрових чисел	91
Письмове віднімання багатоцифрових чисел (продовження)	93
Прогнозування результату додавання та віднімання. Перевірка правильності обчислень	94
Застосування правила порядку виконання дій для знаходження значень виразів на спільні дії першого ступеня	96
Додавання та віднімання в межах мільйона в різних життєвих ситуаціях	99
Розв'язування рівнянь	101
<i>Перевір свої досягнення</i>	102

Множення багатоцифрових чисел на одноцифрове	103
<i>Навчальний проєкт «Десяткова система числення»</i>	103
Письмове множення двоцифрових чисел на одноцифрове	105
Письмове множення трицифрових чисел на одноцифрові	107
Письмове множення багатоцифрового числа на одноцифрове	108
Письмове множення чисел, які містять нуль у середині запису	110
Множення у випадку кількох нулів у першому множнику	112
Множення багатоцифрових чисел, які закінчуються нулями, на одноцифрові	113
Множення одноцифрового числа на багатоцифрове. Обчислення виразів на спільні дії різного ступеня	115
Прогнозування кількості цифр у добутку до знаходження результату множення багатоцифрового числа на одноцифрове	117
Площа фігури. Квадратний сантиметр	119
Обчислення площі прямокутника. Розв'язування задач	121

Одиниці вимірювання площі. Задачі на дії над величинами, які виражено в одиницях площі	123
Знаходження довжини сторони прямокутника за відомими площею та іншою стороною	126
Обчислення площі прямокутних ділянок за планом	128
Обчислення площі фігури за допомогою палетки	130
<i>Перевір свої досягнення</i>	132
Задачі на рух тіл за течією та проти течії річки	133
Раціональні прийоми обчислень	136